

מעדני אשר

גיליון שני"ז
(שנה ח')

פרשת כי תשא תשע"א

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תבל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

איך היה מותר לכהנים לגעת ברגליים בעת רחיצת הידים

הרי זה מטמא אותם?

בפרשתן ל' י"ט ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם וגו'.

איתא בגמ' זבחים י"ט ע"מ ב' ת"ר כיצד מצות קידוש, מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית, וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית ומקדש, רבי יוסי ברבי יהודה אומר מניח שתי ידיו זו על גב זו ועל גבי שתי רגליו זו על גבי זו ומקדש.

יש להקשות: הרי קימ"ל אור"ח סימן ד' ס"ק י"ח דהנוגע ברגליו צריך נטילה, א"כ איך היה כשר הקידוש ידים, כיון שנטמא כשנוגע ברגליו, ואין סברא לומר שאחר הקידוש נטל ידיו, כן מקשה השפת אמת זבחים י"ט ע"ב, וכן הגה"ק בעל המנחת אלעזר בספרו חיים ושלום בפרשתו, וכן בשו"ת לבושי מרדכי אה"ע סימן ע"ז, וכן בספר פתח הדביר ח"ג דף פ"ח ע"א.

איכא כמה תרוצים:

א. כשנוגע במקום הטעון נטילת ידים, אם נוגע לצורך מצוה אין צריך נטילה כמו שכתבו הפוסקים דכשאוהזו בשערות כשמלביש תפילין של ראש אין צריך נטילה, וכן כתבו הפוסקים דמוהל שנוגע במילה אין צריך ליטול ידיו, לפי הנ"ל אתי שפיר שכיון שנוגע לצורך מצוה ליכא בזה חשש טינוף שצריך ליטול ידים, כן תירץ הגה"ק בעל המנחת אלעזר בספרו חיים ושלום בפרשתו, עיי' בספר מעדני אשר פרשת וארא תשס"ז הבאתי הרבה פוסקים דסבירא להו דאשה כשעושה חליצה אינה צריכה ליטול ידה לפני שהוא קוראה את הפסוקים של חליצה, אע"פ שהיא נגעה בנעליים, כיון דהוא נגעה לצורך מצוה.

ב. כיון דדרך הכהנים לילך תמיד יחפי רגל הוי כנוגע בבשר ידו ופניו המגולה תמיד דאינו צריך נטילה, כן תירץ השפת אמת זבחים י"ט ע"ב.

ג. אולי הניחו ידיהם על רגליהם, אבל לא נגעו ממש רק כיונה מרחפת ועל כן לא היו צריכים ליטול ידיהם, כן תירץ הגה"ק בעל המנחת אלעזר בספרו חיים ושלום בפרשתו, וכן בשו"ת לבושי מרדכי אה"ע סימן ע"ז, וכן ביפה ללב.

אבל ביפה ללב ח"ב קונט"א אור"ח סימן ד' אות ד' העיר על תרוץ זה: ממה שכתב הרבינו עובדיה פ"ב דזבחים מ"א שמשפסף רגליו בידיו בשעה שהוא מקדש, א"כ חזינו שהוא נוגע ממש ברגלו.

ד. מכח קושיא זו יש ראייה שאם נגע ברגליו כשהן רחוצות יפה ונקיות מכל לכלוך וזיעה שא"צ נטילה ולכן בקידוש ידים ורגלים שרחצו רגליהם היטב לא היו צריכים אח"כ נטילה, כן תירץ בספר פקודת אלעזר הגהות לשו"ע אור"ח סימן ד' סעיף י"ח סימן ה' אבל במור וקציעה להגרעב"ץ ז"ל סימן ד' פשיטא ליה דברגלים אפילו הם רחוצים וזהמא דבקה בהן ולדבריו לא עלתה תשובה הנ"ל יפה.

ה. דעת קצת אחרונים דנוגע ברגליו צריך נטילה משום רוח רעה השורה על הרגלים ולכן אפילו רגליו נקיות צריך נטילה כשנוגע בהן עיי' ס' עצי היער סימן ד' אות ס"ז, ועל כן יש לומר דבמקדש לא שייך רוח רעה, כן כתב בספר רוח חיים בפרשתו.

איך היה מותר לכהנים לקיים מצות קידוש ידים ורגליים

באופן שזה קשה לשכחה?

יש להקשות: על שיטת ר' יוסי בר' יהודה שאומר שבקידוש ידים ורגליים היה מניח ב' ידיו זו ע"ג זו ועל גבי שתי רגליו זו ע"ג זו ומקדש, איך היה מותר לעשות כן, הא איתא בגמ' הוריות י"ג ע"ב דהרוחץ רגליו זו ע"ג זו בא לידי שכחה.

איכא כמה תרוצים:

א. במקדש לא היה שכיח כל הדברים הרעים כגון מזיקים, וה"ה דברים המשכחים לא היה שייך במקדש, לכן היה מותר לרוחץ בכזה אופן, כן תירץ בספר טהרת המים מע' ש אות י"ד.

וביסוד הנ"ל תרצתי בספר מעדני אשר תשס"ח פרשת תצוה הא דהקשו האחרונים על הא דאיתא בגמ' יומא ס"ט ע"א לחד תרוצא דהכהנים היה מקפלים בגדיהם תחת ראשיהם והיו יושנים על זה, דיש להקשות איך היה מותר, הא מבוואר בגמ' הוריות י"ג ע"ב, ומובא להלכה פמ"ג אור"ח סימן ב', משנה ברורה אור"ח סימן א' דהמניח את בגדיו תחת מראשותיו משכח את הלימוד, א"כ מדוע לא חששו הכהנים לדבר זה, לפי הנ"ל אתי שפיר דבמקדש לא היה שייך כל הדברים הרעים שקשים לשכחה, עיי"ש אריכות נפלאה.

ב. מצות הקידוש מגינה, שלא יבא לידי שכחה, כן תירץ המהר"ש פאללאק בשו"ת שם משמעון חיל"ד ס"ס י"ז.

ברכת מזל טוב

ברגשי גיל ושמחה משגרים אנו ברכת מזל טוב וגדיא יאה קדם ראש חברותינו שליט"א העומד לימיננו בכל עת ובכל זמן בלב ובנפש נאמנה הלא הוא

הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

לרגל שמחת נשואי בתו תחי' במזו"ט עב"ג הבה"ח מורנו משה דוד מוטצען נ"י

בנו של הגאון רבי אפרים פישל מוטצען שליט"א רבה של קרית הבעש"ט

וברכותינו צרופה בזה שיוזכה רום מעכ"ת לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו

ומאתנו בני החבורה ויזכה להמשיך פעלים לתורה וחסידות בדרך אבותיו הקדושים,

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

המברכים: ב"י הגב"ר בירושלים

איך מהני קידוש ידים אפילו לעשר ימים

הרי חייב לישון בתוך העשרה ימים והוא היסח הדעת?

איתא בגמ' זבחים יט ע"ב ב' היה עומד ומקריב על גבי מזבח כל הלילה, לאורה דהיינו בבוקר טעון קידוש ידים ורגלים, דברי רבי, רבי אלעזר בר"ש אומר כיון שקידוש ידיו ורגליו מתחילת עבודה, אפילו מיכן ועד עשרה ימים אינו צריך לקדש.

יש להקשות: הרי אי אפשר שלא יישן תוך עשרה ימים כמו דאיתא בגמ' נדרים ט"ו ע"א הנשבע שלא יישן ג' ימים, מלקין אותו וישן לאלתר דהוא שבועת שוא, וא"כ כיון שישן, הרי שינה פוסלת בקידוש ידים כמו שכתב הרמב"ם פ"ה מביאת מקדש ה"ג דישן צריך לקדש שנית, א"כ איך מהני קידוש ידים לעשרה ימים.

ובאמת בירושלמי ביומא פרק ב' הלכה א' י' ע"א איתא בדברי רבי אלעזר ברבי שמעון כל ג' ימים אינו צריך לקדש, וכתב שם בקרבן העדה דדוקא נקט ג' ימים שיותר מכאן אי אפשר שלא ישן בנתיים, אבל מ"מ על גמ' שלנו קשה, כך מקשה בגליון הש"ס על ירושלמי יומא פרק ב' הלכה א' י' ע"א, וכן בהגהות תפארת יעקב על קונטרס חומר בקודש לבעל התפארת ישראל בתחילת סדר קדשים, וכן במנחת סולת מצוה ק"ו, וכן הגהות חשק שלמה זבחים י"ט ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. נראה לתרץ ע"פ מה שכתבו התוספות זבחים כ' ע"ב א' בה"ה דלרבי אלעזר ברבי שמעון דסובר דלינה אינה פוסלת, ה"ה היסח הדעת אינו פוסל, וא"כ לדידיה גם שינה שהוא משום היסח הדעת אינה פוסלת, כך תירץ בגליון הש"ס על ירושלמי יומא פרק ב' הלכה א' י' ע"א.

ובמנחת סולת מצוה ק"ו תמה על זה: דלפי זה יוצא דלרבי אלעזר ברבי שמעון לא יצרך קידוש רק בפעם הראשון כיון דלדידיה היסח הדעת אינו פוסל, וכן לינה וכן שינה, ויש ליישב.

ב. אולי עד עשרה ימים לא דווקא ולישנא בעלמא קא נקוט, דהרי בלאו הכי אי אפשר לג' ימים בלא הטלת מים, וכל הטלת מים צריך קידוש ידים ורגלים, כך תירץ בהגהות חשק שלמה זבחים י"ט ע"ב.

ג. יש לומר דרק שינת קבע פוסלת בקידוש ידים ורגלים, ואחר ג' ימים מוכרח לישן שינת ארעי וזה אינו פוסל בקידוש ידים ורגלים, כך תירץ בהגהות תפארת יעקב על קונטרס חומר בקודש לבעל התפארת ישראל בתחילת סדר קדשים.

והנה בטעם הדבר שמי שישן צריך לקדש שנית כתב הכסף משנה פ"ה מביאת מקדש ה"ג דישן צריך לקדש שנית משום היסח הדעת.

ובשפת אמת זבחים כ' ע"ב תמה על הכסף משנה: וז"ל ולא משמע כן ברמב"ם דכתב ישן או הסיח דעתו, ועוד דגבי תפלין כתבו הראשונים דשינה לא חשיב היסח הדעת, ולהכי לא מיתסר שינה רק מטעם שמא יפ"ח.

וכותב השפת אמת טעם חדש מדוע מי שישן צריך לקדש שנית: דהוי כיצא לחוץ דהנפש יוצאת ממנו בשעת שינה.

ובהגהות שם על השפת אמת כתב וז"ל עיי' בגמ' תענית י"ב ב' וברא"ש שם דישן שלא בקביעות לא הוי הפסק והיסח דעת ועיי' בטוש"ע א"ח סי' תקס"ד א"כ הכא דלישן בשכיבה אסור בעזרה כדמקשינן בקידושין ע"ח ב' אהא דכתיב ושמואל שוכב ע"ש ובעמידה אי אפשר לישן כדאי' בגמ' יבמות ק"א ב' וע"כ ישן בסמיכה דמותר בעזרה ושינה ככה"ג גרע משינת ארעי ולא מסתבר שיהיה היסח דעת ואי יצא וישן כדרכו תיפוק ליה משום יוצא.

מדוע צריך לרחוץ את הידים ורגלים בפעם אחת

הרי בפורים אמרינן דכשכתוב "את" זה הפסק?

בפרשתן ל' י"ט ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם וגו'.

וכתב רש"י בבת אחת היה מקדש ידיו ורגליו וכך שנינו בזבחים כיצד קידוש ידים מניח ידו הימנית ע"ג רגליו.

יש להקשות: מהא דהקשה בגמ' מגילה ב' ע"ב ואימא פרזים ב"ד מוקפים ב"ד ובט"ו דכתיב להיות עושים את יום י"ד לחודש אדר ואת יום ט"ו, ומשני אי הוי כתיב את יום י"ד וט"ו כדקאמרת, השתא דכתיב את יום י"ד ואת יום ט"ו אתי את ופסיק, הני ב"ד והני בט"ו, חזינן שאמרינן אתי את ופסיק הענין, וקשה גבי ורחצו את ידיהם, גם כן נימא דאתי את והפסיק הענין ולא יצטרכו לקדש ידיהם ורגליהם בבת אחת, כך מקשה בשו"ת שער אפרים סימן מ"ח, וכן בשו"ת חתם סופר אורח חיים סימן קצ"ד, וכן החיד"א בספרו פתח עינים מגילה ב' ע"ב, וכן בשו"ת בית שיערים חלק אורח חיים סימן ש"ע, וכן במשך חכמה בפרשתן.

איכא כמה תרוצים:

א. שם גבי מוקפים כתיב להיות עושים את יום י"ד לחדש אדר ואחר כך כתיב ואת יום ט"ו, לכן אמרינן דאתי את ופסיק דאי אמרינן דקאי אשלמעלה דהיינו שיעשו יום י"ד וט"ו, קשה דה"ל למכתב את יום י"ד ואת יום ט"ו לחדש אדר ואז היה יכול למילף שפיר דמוקפין קורין ב"ד ובט"ו, ומה שאין כן עתה שהפסיק לחדש אדר באמצע וגם אמר ואת יום ט"ו ולא אמר ויום ט"ו לכן אמרינן שהפסיק הענין, ומה שאין כן גבי ורחצו את ידיהם ואת רגליהם, אף שקשה על זה דהויא ליה לגמ' לומר בקיצור לחדש אדר הפסיק הענין, אבל זה אינו קושיא, כך תירץ בשו"ת שער אפרים סימן מ"ח.

ב. אפשר לומר דבקידוש ידים כתיב ב' פעמים ורחצו, ובשניה כתיב ורחצו ידיהם ורגליהם ולא כתיב ואת, א"כ יש לתרץ דמה שפירש"י בבת אחת היה מקדש נלמד מקרא בתרא ששם אינו כתוב את, אך לפי זה קצת קשה למה לא מציין רש"י בקרא בתרא, כך תירץ בנו של שו"ת שער אפרים סימן מ"ח בהג"ה.

וכן בשו"ת חתם סופר אורח חיים סימן קצ"ד תירץ וז"ל יעיין מר בפנים בפסוק פ' כי תשא כתיב תרי קרא, בקמייתא ל' י"ט כתיב את, ובתניינא שם כ"א כתיב ורחצו ממנו ידיהם ורגליהם, ופסוק זה מיותר דהדר ערבינהו לידיהם ורגליהם וא"כ אתין דקרא קמא לשום דרשא אתיא לא למפסקינהו, שוב הראוני קושי' זו בשער אפרים סי' מ"ח ותירוץ זה מבן המחבר.

ג. על פי מה ששנינו בספרי פרשת קרח פייסקא קט"ז שאכילת קדשים כעבודה וטעון קידוש ידיו, ומקשה הספרי אי מה להלן קידוש ידיו ורגליו, אף כאן ידיו ורגליו, ומתרץ הספרי אמרת מקום שצריך ידיו ורגליו מקדש ידיו ורגליו דהיינו שעושה את העבודה בידיים ורגלים צריך קידוש ידים ורגלים, מקום שאינו צריך אלא ידיו מקדש ידיו, נמצאנו למדים נטילת ידים מן התורה, ולכן פסיק קרא. ודע דדוקא אכילת קדשים דמתנות כהונה בעי קידוש ידים מן התורה, אבל לא אכילת קדשים לבעלים ישראל, דזה רק מתקנת שלמה כדאמר בפרק קמא דשבת, כך תירץ במשך חכמה בפרשתן.

ד. לפי מה שכתב בגור אריה בפרשתן להוכיח דהוי בבת אחת מהא דכתיב ידיהם קודם רגליהם, דאם הוי בזה אחר זה, היה צריך לרחוץ הרגלים ואח"כ הידים משום מעלין בקודש, וא"כ לא קשה מידי, כך תירץ בשו"ת מנחת יצחק חלק י' סימן קנ"ב.

מדוע צריך פסוק מיוחד שפיקוח נפש דוחה שבת הרי בכל

התורה אין חיוב למסור את הנפש?

בפרשתן ל"א ט"ז ושמו בני ישראל את השבת לעשות את השבת.

בגמ' יומא פ"ה ע"ב ילפינן מכאן לחד מ"ד דפקוח נפש דוחה שבת.

יש להקשות: מדוע צריך פסוק שפיקוח נפש דוחה שבת, הרי רק בג' עבירות צריך למסור את הנפש, א"כ כשאדם במצב פקוח נפש ידעין שמוותר לחלל שבת, כך מקשה בתוספת יו"כ יומא פ"ה ע"ב, וכן בספר שיח יצחק שם.

איכא כמה תרוצים:

א. הא דבעינן פסוק זה רק לספק פיקוח נפש, משא"כ לודאי פיקוח נפש אין צריך פסוק דזה ידעין מסברא כמו בכל התורה דאין צריך למסור את הנפש, והתלמוד דוחה ראיות שלהם דאין ראייה מהתם אלא לודאי ולא לספק, ואסיקנן דעיקר הראייה היא מדכתיב וחי בהם, כך תירץ בספר תוספת יום הכפורים יומא פ"ה ע"ב, וכן בשיח יצחק יומא פ"ה ע"ב.

ובשו"ת ציץ אליעזר חלק ח' סימן ט"ו קונטרס משיבת נפש פרק א' תמה עליו: שמלבד שאין זה במשמעות של הגמ', דמשמע שהשאלה היתה גם על ודאי וגם על ספק וזהו הלשון של אשכחן ודאי, והיינו דנמצאנו למדים מזה רק על ודאי, ומינה דמיהת צריכים לימוד גם לודאי.

ב. צריכים לימוד שאחר יהיה מותר לעבור על המצות דהא אין אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חבירך, כך תירץ בשיח יצחק יומא פ"ה ע"ב.

ג. ע"פ מה דמבואר בגמ' עירובין ס"ט ע"ב ובחולין ד' ה' ע"א דמומר לחלל שבת הרי הוא כמומר לכל התורה כולה, ובעירובין שם מסיימת הגמ' בלשון אלמא ע"ז ושבת כהדדי נינהו, וכ"כ רש"י בחולין שם דהאי תנא חמירא ליה שבת כעבודת כוכבים דהעובד עבודת כוכבים כופר בהקב"ה והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר שלא שבת הקב"ה במעשה בראשית, וכך פוסק הרמב"ם בפרק ל' מה' שבת ה"ט וז"ל השבת ועבודת כוכבים ומזלות כל אחת משתייהן שקולה כנגד שאר כל המצות והשבת היא האות שבין הקב"ה ובינינו לעולם לפיכך כל העובר על שאר המצות הרי הוא בכלל רשעי ישראל אבל המחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עבודת כוכבים ומזלות ושניהם כעכ"ם לכל דבריהם, ויעיון בתוס' ב"ב ד' ק"ט ע"א ד"ה שנאמר דכתבו דמסברא היה נראה שמחלל שבת נידון בסקילה כעובד ע"ז דבכל דוכתא אמר דדומה שבת לע"ז דהיינו מחלל שבת בפרהסיא לעובד ע"ז, לפי הנ"ל אתי שפיר דבהיות שהמחלל שבת דינו כעובד ע"ז על כן אילו לא היה לנו לימוד מיוחד דפיקוח נפש דוחה שבת היה הדין נותן שנדמה דין עבירה לחלל שבת כדין עבירה לעובד ע"ז, וכשם ששם יהרג ואל יעבור כך גם לענין עבירה לחלל שבת דינא הכי, והוינן אמרין דכשם שאין מתרפאין בע"ז אפילו במקום סכנה ופקוח נפש כנפסק ברמב"ם בפ"ה מה' יסוה"ת ה"ו, כך לענין שבת כן דאין מתרפאין ע"י חילול שבת אפילו במקום פק"נ, ומשו"ה שפיר שאלו בגמ' רק בנוגע לשבת, דמנין לפיקוח נפש שדוחה שבת, כי לגבי שאר המצוות הוה פשיטא לן שפיקוח נפש דוחה אותן כי רק על ג' עבירות אמרו דיהרג ואל יעבור אבל בנוגע לחילול שבת הרי יש סברא לומר דאין פק"נ דוחה את השבת בהיות דהוקשה שבת לע"ז ממש, לכן שאל דמנין דפק"נ דוחה אותנו, והוצרכו שפיר לבוא בלימודים מיוחדים לכך, כך תירץ בשו"ת ציץ אליעזר חלק ח' סימן ט"ו קונטרס משיבת נפש פרק א'.

מי שיש לו כאב עינים ויש חשש שיתעוור

האם מותר לחלל עליו שבת?

הנה בהגהות חכמת שלמה א"ח סימן שכ"ח ס"ק מ"ו להגר"ש קלוגער נשאל במי שנלקה על עיניו בחולי הסנויריים הנקרא שווארצע שטור ר"ל עד שנתייאשו כל הרופאים למצוא לו מזור, רק בעיר אחת רוצים לקבלו אל בית החולים של נכרים למצוא לו רפואה שלא יתקלקל מאור עיניו לגמרי שעדיין בידו לילך בעצמו עכ"פ, אך צריך לאכול שם טריפות, אם רשאי לעשות כן או לא.

ובתחילה צידד לאסור: בהיות דהך חולי של סנוירים ר"ל אינו סכנה לכל הגוף רק נדון כסכנת אבר אחד בלבד, ומכל הפוסקים משמע דמלאכה דאורייתא לא דחינן בשום ענין עבור סכנת אבר.

אך לבסוף כתב להתייר: בהיות והנידון הוא שיש סכנת עוררן בשתי עיניו, ולטעם אחד הרי לכך פקוח נפש דוחה שבת, משום דמוטב לחלל שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה, וא"כ הרי לדעת רבי יהודה סומא פטור מכל המצות, ולדעת ר"ו מובא בב"י ס"י תע"ג קי"ל כר"י, וניהו דרוב הפוסקים חולקים עליו, מ"מ אין החולקים בפ"נ אחר הרוב וא"כ יש לחוש לדעת ר"ו דסומא פטור, ולכן בודאי מוטב לחלל שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, ואף אם נימא דלית מאן דחש להא דר"ו מ"מ נראה כיון דע"י סמיות עינים יתבטל מתלמוד תורה וקריאת התורה והרי אמרו חז"ל תלמוד גדול ממעשה א"כ אם בשביל המעשה מוטב לחלל שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה מכ"ש עבור התלמוד הוה כן, לכך היכא דע"י סכנת האבר ההיא יהיה ביטול מן ת"ת ודאי דמותר לחלל שבת כדי שישמור שבתות הרבה, ומכ"ש בסמיות עינים דודאי יבטל מת"ת ויתבטל מכמה מצוות, ולכן מכח זה נראה דודאי מותר לעבור על איסור תורה דהרי אמרו חז"ל דגדולה ת"ת יותר מהצללת נפשות, והצללת נפשות ודאי דדוחה כל האיסורים שבתורה ולבסוף מסיים בלשון: ואף דלא מלאני לבי לסמוך על זה לבד, מ"מ נראה היכי דאפשר לו להיות נזהר לאכול פחות פחות מכשיעור דבזה יש לנו לסמוך על דעת המקילין בסי' זה בסכנת אבר לעשות ע"י ישראל אף דבר שקרוב לבוא לידי איסור דאורייתא וא"כ מכ"ש דמותר לעבור על פחות פחות מכשיעור וכו' ואיסור דרבנן יכול לאכול הרבה וא"צ למעט בהם כי איסורי דרבנן ודאי מותרין בסכנת אבר, כן נראה לפענ"ד נכון לדינא.

מדוע מי שמחלל שבת נהרג הרי פיקוח נפש דוחה שבת?

יש להקשות: מדוע מי שמחלל שבת נהרג, הרי במקום שיש סכנה לאדם אין שבת, א"כ אף שחילל שבת מדוע נהרג הרי נפש של האדם יותר חשוב משבת, כך הקשה הרמ"ק רבי ברוך ממעוזבו ז"ע מובא ביציב פתגם למרן הדברי יציב בפרשתן.

ומתיר: כי בחללו את השבת נכרתה נפשו משרשה וגברא קטילא קטלינן וזה שאמר הכתוב מחלליה מות יומת ולא תקשה הא פקוח נפש דוחה את השבת, לזה אמר כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההיא, והרי זה כגברא קטילא, הרמ"ק רבי ברוך ממעוזבו ז"ע מובא ביציב פתגם למרן הדברי יציב בפרשתן.

מכתבים למערכת

מדוע צריך לשאול באורים ותומים במלחמת מצוה וכי אם היה כותב לא לצאת היה שומעים בקולו

מה שהקשתם בשם החמרת ישראל קונטרס נר מצוה ס"ק ז"ה על שיטת הרמב"ן דף א"ב ביציאה למלחמת מצוה היה צריך לשאול באורים ותומים, דיש להקשות דמלחמת מצוה היינו מלחמת עמלק ושבעה אומות, מה שייך לשאול לאורים ותומים, הא אם יאמר האורים ותומים שלא לצאת ודאי שאין לשמוע לאורים ותומים תדורה לאו בשמים הוא, ותרצתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

נראה לתרץ, דעיינ בספר שופטים א' וישאלו בני ישראל בה' מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה להלחם בו, ופירשו המפרשים דשאלו באורים ותומים ויאמר ה' יהודה יעלה תחלה עי"ש אלמא דגם במלחמת מצוה שייך לברר באורים ותומים מי ילך תחלה להלחם והיה מלחמת מצוה לכבוש הארץ מהכנענים.

מדוע מועלין בבגדי כהונה שבלו הרי כל דבר שנעשית מצוותו אין מועלין בהם

מה שהקשתם בשם המשנה למלך על מה שכתב הרמב"ם הלכות מעילה פרק ה' בגדי כהונה שבלו מועלין בהם כשאר קדשים, דיש להקשות הרי קי"ל דכל דבר שנעשה בו מצוות שוב אין מועלין בו וכדאיתא בגמ' פסחים כ"ו א"כ מדוע מועלין בבגדי כהונה שבלו הרי נעשית מצוותו, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג מאיר יהודה שטרן שליט"א ר"מ בשיבת טשטראבאלי אשדוד

נראה לתרץ, לפי מה שכתב האור החיים שמות פרק כ"ח פסוק מ' וז"ל לכבוד ולתפארת, טעם שאמר כן פסע ב' לרמוז מה שאמרו בובחים י"ח ב' וזה לשונם היו מטושטשים או מקורעין ועבד עבודתו פסולה, ותנאו עוד שם בד שיהיו חרשים, ואמרו בש"ס חרשים אין שחקים לא והתניא משוחקים כשרים וכו' אלא למצוה וכו', והוא אחד לכבוד כנגד קרועים וזה לעובדא. ולתפארת כנגד חרשים וזה למצוה, ולזה הוצרך הכותב לומר שניהם, ולפי זה מיושב על נכון דמעלת בגדי כהונה יותר משאר חפצי הקדש משום שנאמר בהם דין קדושה נוספת.

הרב יוסף קרביץ שליט"א מודיעין עילית

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון
נראה לציון עוד תרוץ מה שכתב במקדש דוד קדשים סימן א' ס"ק ו' דנראה דע"י זה שבלה לא חשיב נעשית מצוותו, ורק כשנעשית מצוותו ע"פ הלכה ולא ע"פ מציאות שא אפשר כבר להשתמש בזה

מדוע לא נענש אחרושו על שלבש בגדי כהונה כמו שנענש על זה שהשתמש בכלי המקדש

מה שהקשתם בשם המקנה על הא דאיתא בגמ' מגילה י"ב ע"מ א' על הפסוק במגילת אסתר 'בהראתו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארתו גדולתו' אמר רבי יוסי בר אביןא מלמד שלבש בגדי כהונה כתיב אסתר א' יקר תפארת גדולתו וכתוב בפרשתן כ"ה לכבוד ולתפארת, דיש להקשות מדוע לא נענש על זה שלבש בגדי כהונה כמו שנענש על זה שהשתמש בכלי המקדש, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב נחמיה הערץ שליט"א בני ברק
יש לציון דבספר גבול בנימין תירץ ע"פ גירסת העיין יעקב מלמד שלבש בגדי כהונה ונתעטף ועמד דהיינו שנהג בהם כבוד ועמד בעמידה לכבוד הבגדים ונתעטף הוא גם כן ענין כובד ראש כמו שמבואר בגמ' שבת י' ע"א וכונת אחרושו היה להראות גדולתו יתברך שמגדולת העבד נודעת גדולת האדון ולכן לא נענש עד כאן הביא משמו בספר פלפולא חריפתא.

הרב נתנאל אנושי שליט"א בני ברק

יש לציון דמהרה"ל בספרו אור חדים על מסעת מגילה ב"ה בהראותו דן בשאלה הנ"ל, ומתיר דבגדי כהן גדול כהן אדם, לכן לא נענש על שלבשם דלא הויא בויון, משא"כ כלי שרת לכן נענש רק על הכלים.

מדוע היה צריך את האבנט שיכפר על הרהור הלב הרי אין נענשים על המחשבה

מה שהקשתם בשם הפנים יפות על הא דאיתא בגמ' ובחים פ"ח ע"ב דהבגדי כהונה היה מכפרים על כל העבירות החמורות והקלות, וכל אחד היה מכפר על דבר אחר, והאבנט איתא בגמ' שם דמכפר על הרהור הלב, דיש להקשות הא אין עונש על הרהור כדאיתא בגמ' קדושין ל"ט ע"ב ומדוע צריך את האבנט שיכפר על הרהור, ותרצתם בארבע אופנים.

הרה"ג רבי אלעזר שוורץ שליט"א מרמני כולל עסק התורה בני ברק

נראה לתרץ, ע"פ דברי הרא"ש ראש השנה י"ז ע"ב שהקשה על הא דאיתא התם בגמ' אני השם קודם שיחטא דיש להקשות קודם שיחטא מדוע צריך רחמים ותירץ שם דאיתא בגמ' דבעוון עבודה זרה כן מצרף המחשבה למעשה ועל זה צריך כפרה ויתכן שזהו הענין בכפרה על הרהור הלב.

מדוע נהגו אנשי מעשה להתלבש קודם הכתנות ואח"כ המכנסים, הרי בבגדי כהונה היה הפוך

מה שהקשתם בשם אחרונים על מנהג הרבה חסידים ואנשי מעשה להתלבש קודם הכתנות ואח"כ המכנסים, דזה דלא כמו שהיו נוהגים הכהנים בבגדי כהונה ששם המצוה קודם המכנסים ואח"כ הכתנות, וצריך ביאור מדוע לא יעשו כמו שמצאנו בבגדי כהונה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב יונה צבי רוטנברג שליט"א ירושלים

יש לתרץ דבספיקא אור צדיקים למהר"ם פאפירש סימן א' ס"ק ח' כתב שבלבשו המלבושים יהיה מלבוש הראשון של מצות דהיינו תלית קטן, וא"כ מוכרח ללבוש מקודם החלוקה כדי להקדים לבגדי המצוה משא"כ הכהנים שיש ציצית בשעת העבודה היו לובשין קודם המכנסים.

הרב יחיאל ליבסטר שליט"א בני ברק

נראה להעיר דיעוין ברש"י יומא כ"ג ד"ה ילבש על בשרו שמסביר דבעוד בגדי חול עליו לובש את המכנסים של בגדי כהונה ואח"כ פושט את שאר בגדי חול ולובש את הכתנות ושאר בגדים לפי הנ"ל אתי שפיר מנהג החסידים.

מעדיני אשר: ב"ש"ת משנה שכיר שציינתו בשבוע שעבר מתרץ ע"פ הרש"ש הנ"ל.

איך חל הקדושין של יוסף במצרים הרי לא היה שם עדים כשירם

מה שהקשתם בפרשת ויחי בשם הדברי יציב איך חל הקדושין של יוסף במצרים הרי לא היו שם עדים כשרים, ותירץ ע"פ מה דאמרין בגמ' קידושין ס"ה ע"ב המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושין, ואפילו בשניהם מודים משום דקא חייב לאחריני ופרש"י שקיבולתיה נאסרו בו וקרבניו נאסרין בה, משא"כ במצרים לא היה לו קרובים והבאתם בפרשת תצוה כבוד מכתבים למערכת הערה של הבה"ח שלמה זלמן שחר דיש להעיר, שעדיין לא חב לאחרינא שהרי אחי יוסף היו יכולים לבוא למצרים ואסנת אסרה עליהם ע"י קדושי יוסף נמצא כשקדוש יוסף את אסנת הוא חב לאחרינא שאסר אותה על אחיו.

הרב ניסן רייך שליט"א כולל להוראה צאנז בית שמש

נראה לתרץ דהרעיון דיוסף קדש ע"י הוראת בעל דין, כבר מובא בחתם סופר דרשות חלק ג' ע"מ קט"ז ומסביר דלא היה חב לאחרינא לאחי יוסף כיון דהאבות לא שמרו התורה בחוץ לארץ כמבואר ברמב"ן אבל יוסף כן שמר כדמוכח בחז"ל ומימלא לא נאסרה להם ע"י הקדושין דלבני נח אסורה ע"י היחוד למצרים והקדושין לא הוסיפו כלום בחוץ לארץ, אך עדיין יש לעיין דכשהיא תעלה לארץ ישראל תיאסר להם ע"י הקדושין ואולי אפשר לומר דלא יכלו לצאת ממצרים כמבואר בחז"ל ע"י כישוף וחזיון דיוסף היה צריך רשות מיוחד מפרעה לצאת.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנושי שוורץ שליט"א
למסע המערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il
לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאנשי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב שלמה חיים רוזמין שליט"א בני ברק
לרגל שמחת נשואי בנו
הבה"ח אברהם יהודה נ"ו עב"ג בת ידידינו
הרב מרדכי יצחק אגסי שליט"א ברוקלין
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצלית בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב לידידינו
האבן החשוב וראתו קודמת להכמתו
מקבל כל אדם בסבר פנים יפות
הרב יוסף שמעון קאליש שליט"א
קרת בעלזא בית שמש
לרגל שמחת הולדת בנו בכורו נ"ו במז"ט
יהא רעוא שיוכה להכניסו בכריתו של אצני"ה בעתו ובזמנו
המזכיר כ"ל הגביר
אבא הקרובין השני זלמן
צ"ח רוקא אהרן פייש משה הקרובין

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי לייבוש קרניאול שליט"א
ראש כולל עיין בעלזא ירושלים
לרגל שמחת נישואי בתו תחי עב"ג
הבה"ח משה שלך נ"ו
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב יוסף שמעון קאליש שליט"א
בית שמש
לרגל שמחת הולדת בנו בכורו נ"ו
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב
לעילוי נשמת
האשה החשובה רוצו"ח
מרת יענטע סגל ע"ה
בת יבלחט"א
הרב יצחק יהודה
שעהנברוין הי"ו לונדון
לפטירתה
נפטרה בדמי ימיה
ט"ו אדר תש"ע ת.נ.צ.ב.ה.